

Probatori, V. *provar* *Probe*, V. *provar* i *pobre*
Probençar, V. *prop* *Probitat*, V. *provar* *Problema*,
problemàtic, V. *emblema*

PROBÒSCIDE, 'tropa de l'elefant etc.', pres del 5
ll. *proboscis*, -idis, gr. *προβοσχις*, id., derivat de *βοσ-
χέω* 'jo pasturo'. □ 1.ª doc.: 1868, *SLitCosta*.

DERIV.: *Proboscidi* [id.].

Procaç, *proccitat*, V. *pregar* *Procàs*, V. *hipocràs* 10
i *vi*, i vol. II, 1031a35

PROCEDIR: l'etimologia d'aquest mot i els seus
derivats ja va a *CEDIR* (vol. II, 655b25-656a30). Com-
pleto la documentació. *Proceir* Eiximenis (*proceïscam*, 15
Do. Comp., *CoDoACA* XII, 319.2).

Procés, Llull, *Blang.* II, 77.19.

Professó, variant popular de *processó*, alterada en
part per dissimilació, i sobretot per una pseudo-etimo-
logia mig-sàvia que equiparava a *processó* santa amb 20
processió de fe. Ja en Cerverí: «L'apòstol no foren ---
d'alt linyatge / mas car ameron Déu, ab fe e ferm co-
ratge, / fay-los far cascun an festes e *professós* / ---
e honrar lurs mayso», *Sermó*, v. 112; i no és estrany
que ja ho admeti el nostre trobador, puix que *pro-
fessio(n)* és també corrent en occità antic i modern.¹
Després en tota mena de fonts medievals: Llull (*Blan-
querna*, *NCL* II, 121.26), *Merav.* II, 61; *I'InuLC* el cita
en un doc. mall. de 1349, i en una quinzena de ross.
des de mj. S. XIV a 1430. Eiximenis, *Regiment* (*NCL*,
2012), *Dotzèn* (*NCL* VI, 92); *StVicentF* (*Serm.* I,
31.27, 36.29) i altres 3 exs. de *professó* i 2 de *proces-
só*, en el *Vocab.* de la Schib.

Profesó: (JRoiç, *Spill*, 3738, 16149; *Tirant*, *NCL*
IV, 182.7), comprovat amb *-f-* en l'ed. prínceps, capítol 281; eiv. 1583 (Macabich, *Sta. M. la M.*, *Cròn.*,
47); i ni un home tan erudit com Jer. Pujades, 1602,
no usa altra forma (*Diet.* II, f° 166 i passim). «Els
que van veure aquella estranya *professó* diuen que no
havien vist mai fúries tan malparlades i rancoroses»,
Coromines (*Silèni* XV, 190). *Propheció*, *VidesR*, 48r2,
n. 10.

La variant etimològica és exclusiva de gent d'esglé-
sia o de parlar rebuscat, i l'altra és l'única usada en el
parlar viu; no gens vulgar o dialectal com diu *AlcM*: 45
car amb *-f-* s'usa pertot en els dominis or., ross. bal.
(a Mall. i tot, cita *AlcM* *porfessó* en SGalmés; *BDC* V,
26; *professó* en un doc. vell *DAG.*) i major part del ca-
talà occidental: *profesó* a Mont-ros de Flamicell etc.;
lã prufasú, Orbanya, Tuïr, Pià, Clairà. *Provesó*, pròpia 50
del val. i algunes comarques del cat. occid.: l'anoto
en el Segre Mitjà (Tiurana, 1936), i de Ponts, Oliana
i Solsona la porta *AlcM*, així com de Gandesa; és tam-
bé la usada a la Baixa Ribagorça (Açanui, full parro-
quial, n.º 113); en el P. Val. sembla ser general (Bor-
ràs Jarque, *BSCC* XIV, 90; MGadea, *T. del Xè* I, 6,
49); *probessó de la prima* a Bel, *provesó* de la ermita
de St. Jaume a CastPna., *porbesó de la Creu* al Piló
d'aquest nom, el 3 de maig; *porbesó dels pelegrins* a
St. Joan de Penyalgosa, Les Useres (de la qual em 60

donà mil detalls el devot metge d'allà, 1961).

J. G. M. (1955) deia no sense aparent raó que pot
venir d'un antic **proessó* amb normal tractament cata-
là de la *c^e* entre vocals; però no hi crec, puix que en-
lloc *PROCEDERE* no ha estat tractat en romànic com a
mot rigorosament hereditari, ni hi ha cap testimoni
d'un **proessó* o **proeir* en català; és natural que *pro-
vessó* resulti de *professó*, si no del tot fonèticament,
per influència de mots com *provisió* o *provació* també
usats en el ll. d'església, i en memòria de les almoines
que s'hi donen als pobres (vg. *probes*). Més detalls so-
bre totes les variants vulgars en *BDLC* XIII, 131-2.
D'una forma anàloga al cat. *professó* degué sortir la
basca *proosione*, que preocupa Mitxelena (*Fon. Hi.*
Vca., 294, n. 24). Del català es manlevà el sard cam-
pid. *prufassònis* pl. (Wagner, *Arch. St. Sdo.* III, 389).

¹ Molt sovint ja en totes dues parts de la *Cansó de
la Crozada*, i en els Comptes Bonís de Montalbà, se-
gle XIV (*PSW* VI, 572-82). Avui en bastants parlars
d'oc.: marsellès *proufessien*, llgd. *proufessioñ*, a Vin-
grau *prufasiñ* amb l'acostumat trasllat de l'accent
(1960).

Procedència, *procedent*, *procediment*, *proceir*, V.
cedir

PROCEL-LA, pres del ll. *procella* 'tempestat, tem-
poral'. *Procellós* [1464]. *Procellària*. *Procellariiforme*.

PRÒCER, pres del ll. *procer*, -èris, id. □ 1.ª doc.:
escriptors c. 1900. *Proceritat*.

Procés, *processal*, *processament*, *processar*, *proces-
sió*, *processional*, *processionària*, *processó*, V. *cedir*
Procidència, V. *caure* *Proclama*, *proclamació*, *pro-
clamar*, V. *clamar* *Proclisi*, *proclitic*, V. *clínic*

PROCLIU, pres del ll. *proclivis* 'inclinat cap enda-
vant': de la mateixa família que *declivi* i *INCLINAR*.
40 *Proclivitat*.

Procònsol, *proconsolat*, *proconsular*, V. *consol* *Pro-
creació*, *procreador*, *procrear*, V. *criar* *Procronisme*,
V. *crònica*

PROCTO-, forma prefixada tretada del gr. *πρωκτός*
'anus'. *Proctitis*, i cpts. com *proctorràgia* etc.

PROCURAR i els seus derivats *procura*, *procura-
dor*, *procuradoria*, *procuratori* etc., ja han estat estu-
diats a *CURAR*. De *procurar*, *perc-*, ja inclosos allí en
el sentit de 'cultivar', és derivat un val. i tort. rústic
percur 'conreu, camp conreat', que usa el tort. Vergés
Paulí (*Espurnes* V, 173), i que sento a Alcalà de Xivert
55 («veu? allí hi ha un *perkúr* ---», 1961).

Procursiu, V. *córrer* *Prodició*, V. *dar* *Pròdig*,
prodigable, *prodigalitat*, *prodigar*, V. *exigir*

PRODIGI, pres del ll. *prodīgum* 'miracle, prodigi',